

LAWAK NG BOKABULARYO AT ANTAS NG PAG-UNAWA NG PILING PAMPUBLIKONG MAG-AARAL SA FILIPINO

Christian R. Sunio^{1,3}, Dr. Rodel B. Guzman^{2,3}

¹Don Mariano Marcos High School

²College of Education, Isabela State University – Echague

³Central Graduate School, Isabela State University-Echague

Article DOI: <https://doi.org/10.36713/epra16434>

DOI No: 10.36713/epra16434

ABSTRAK

Isinagawa ang descriptive-correlational na pag-aaral na ito upang suriin ang ugnayan sa pagitan ng lawak ng bokabularyo at antas ng pag-unawa ng piling pampublikong mag-aaral sa Filipino 9. Nakabatay ito sa paniniwalang ang kakayahan ng mga mag-aaral na bigyan ng angkop na kahulugan ang mga terminong binabasa ay mayroong malaking impluwensiya sa kakayahan nitong unawain ang kabuuang mensahe ng teksto. Natuklasan mula sa pag-aaral na karamihan sa mga mag-aaral ay nasa antas na pagkabigo o frustration sa kasanayan sa bokabularyo habang nasa lebel naman na instructional sa antas ng pag-unawa. Napatunayan sa pananaliksik na mayroong sapat na ebidensiyang estadistika upang masabing mayroong makabuluhan at direktang ugnayan ang kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral. Nangangahulugan ito na ang pagkakaroon ng mga mag-aaral ng sapat na kakayahan upang bigyang kahulugan ang mga terminong ginagamit sa teksto ay nakatutulong upang higit na mapataan ang antas ng pag-unawa. Dahil dito, iminumungkahi ang pagsasagawa ng interbensiyon upang mapaunlad ang kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral.

URING SALITA: *Kasanayan sa Bokabularyo, Komprehensiyon, Antas ng Pag-unawa, Frustration Level, Instructional Level*

INTRODUKSIYON

Makabuluhan ang gawaing pagbasa sa mga mag-aaral at sa kabuuan ng miyembro ng lipunan. May kasiyahan matatamo sa pagbabasa. Gayundin, may karunungan natatamo sa gawaing ito. Ang pagbabasa ay maaaring pampalipas oras o isang paraan ng paglilibang. Ang pagbabasa ay nakatutulong upang makadama ang sinoman ng tuwa sa mga panahong sila ay nalulumbay o tawa sa mga pagkakataong nakadarama ng pagkabagot ang tao. Bukod sa sanhi ito ng panandaliang mga positibong emosyon, maaari rin itong magdulot ng aral sa tao. Naglalaman ang iba't ibang babasahin ng makabuluhang mga aral sa buhay. Sa kabilang dako, instrumento rin naman ang pagbabasa sa pagtatamo ng karunungan. Ang mga tekstong pampanitikan, mga tekstong ekspositori mula sa iba't ibang disiplina o karungan ay nagtataglay ng mga karunungan at impormasyong kinakailangan ng tao sa kanyang pang-araw-araw na pamumuhay. Sa kasaysayan ng bansa, maraming beses ng naitampok ang kasanayan sa pagbabasa bilang sangkap ng karungan. Dahil dito, mahihinuha ang paliwanag ni Adigue (2023) na nakatutulong nang malaki sa pag-unawa, pagpasa ng kultura at kaalaman ang pagbasasa.

Ang pagbabasa ay ang proseso ng pagbibigay ng kaukulang kahulugan sa mga nakalimbag na simbolo (Badayos, 2016). Isa itong prosesong mental at kognitibo na kailangang pagtuunan ng

pansin. Ang mambabasa ay kailangang makapagbigay ng angkop na kahulugan ng tekstong binabasa upang masabing tagumpay ang prosesong pinagdaanan. Sa kabila nito, isang katotohanan na hindi pare-pareho ang paraan ng pagpapakahulugan ng bawat mambabasa. Dahil ayon kay Goodman, ang pagbabasa ay isang *psycholinguistic guessing game*. Nangangahulugan ito na kahulugan ng isang teksto ay nakapedende sa kakayahan ng mambabasa na laruin at hulahan ang mga kahulugang dala-dala ng nakalimbag na simbolo. Ayon naman kay Coady, ang kakayahang umunawa ay apektado ng *schema* o karanasan ng mambabasa sa wika at paksa ng teksto. Nangangahulugan ito na dahil iba-iba ang karanasan, may mga pagkakataong iba-iba rin ang paraan ng pag-unawa ng mambabasa (Guzman, *et al.*, 2015).

Sa kasalukuyang estado, sapat ang mga pag-aaral na mahina ang mag-aaral na Pilipino sa kasanayan sa pagbasa. Sa panahon ngayon ay marami ang mag-aaral na may nahihirapan sa pag-unawa at may mababang kasanayan sa mga teksto na nagiging dahilan ng kawalan ng interes ng pag-aaral. Litaw sa mga pagtataya ang suliranin sa komprehensiyon ng mga mag-aaral na Pilipino. Sa report na inilabas ng PISA (Programme for International Student Assessment) noong 2019, natuklasan na sa 79 na bansang kalahok sa pagsusulit, ang Pilipinas ang may pinakamababang puntos sa antas ng komprehensiyon sa pagbasa (San Juan, 2019). Sa huling datos ng PISA noong 2022, hindi pa

rin nagbabago ang mababang komprehensiyon ng mga mag-aaral na Pilipino.

Napatunayan din nina Perez (2019) na sadyang mahinang bumasa at mababa ang komprehensiyon ng kani-kanilang mga mag-aaral. Dagdag pa, maraming salik ang nagsasanhi ng mga bagay na ito. Ganito rin ang natuklasan ni Saraos (2021) sa kanyang pag-aaral. Napatunayan niyang maraming mag-aaral ang nahihirapang magbigay ng kahulugan sa tekstong binabasa lalo na kung gumagamit ang mga ito ng komplikadong mga termino.

Ang kakayahang umunawa ay karugtong naman ng pagbibigay kahulugan sa talasalitaan o bokabularyong ginagamit sa teksto. Ayon kay Bartolome (2017), may mga naniniwala na kapos sa bokabularyo ang mga Pilipino. May mga suliranin na ang mga mag-aaral ay kulang sa kakayahang pambokabularyo. Samakatuwid ang kakulangan sa kaalaman sa bokabularyo ay nakaaapekto sa bawat indibidwal lalo't higit sa kanilang kaalaman. Isa sa madalas na suliranin ng mga mag-aaral ang kakulangan sa kaalaman kakayahang pambokabularyo. Mapapadali kung gagamit ang mga mag-aaral ng mga estratehiya sa pagpapaunlad ng kakayahang pambokabularyo. Ang mga pamamaraang ito ay lubhang makakatulong sa mga indibidwal na mga mag-aaral. Kapansin-pansin ang mga mag-aaral ngayon sa mga pampublikong paaralan ng sekundarya ay nahihirapan lalo sa mga malalalim na salita sa araling Filipino. Ito ay nagpapatunay lamang na lahat ng salita ay may katuturan sa kaalamang pambokabularyo. Sa pag-aaral ni Saraos (2021), pinatutunayan na mayroong mahalagang ugnayan ang kasanayan sa pagpapakahulugan sa mga bokabularyong nababasa at ang antas ng pag-unawa.

Malapit ang ugnayan ng lawak ng bukabolaryo at ang kabuuang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral. Subalit kakaunti ang mga pananaliksik na nakapokus sa ugnayan ng mga ito. Dahil dito, ang pag-aaral na ito ay isasagawa upang suriin ang lawak ng bokabularyo, kasanayan sa pagbasa at ang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa layuning makabuo ng mga pamamaraan upang tugunan ang suliranin sa pagtuloy na pagbaba ng kakayahan at kasanayan sa pagbasa ng mga mag-aaral na Pilipino.

RESULTA AT TALAKAYAN

Talahanayan 1. Antas ng Kasanayan sa Bokabularyo ng mga Mag-aaral Gawang-Gurong Pagsusulit.

Grado	Deskripsyon	Frequency	Percentage
80-100	<i>Independent</i>	33	16.18
59-79	<i>Instructional</i>	75	36.76
58-below	<i>Frustration</i>	96	47.06
<i>Mean Score</i>		58.75	<i>Frustration</i>

Ang Talahanayan 1 ay nagpapakita sa antas ng kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral batay sa gawang-gurong pagsusulit. Makikita mula sa talahanayan na karamihan sa mga

LAYUNIN NG PAG-AARAL

- Tukuyin ang antas ng kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral sa Filipino 9 gamit ang gawang-gurong pagsusulit.
- Ilarawan ang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa Filipino 9 batay sa sumusunod na dimensiyon ng pagbasa:
 - Pag-unawang Literal;
 - Pag-unawang Interpretasyon;
 - Pag-unawang Kritikal;
 - Aplikasyon; at,
 - Pagpapahalaga.
- Suriin ang ugnayan sa pagitan ng antas ng kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa ang mga mag-aaral sa Filipino 9.

METODOLOHIYA

Isinagawa ang pag-aaral na ito sa tatlong pampublikong paaralan sa Echague, Isabela. Ito ang ang Don Mariano Marcos High School, Highway Region National High School at Pangal Sur High School. *Descriptive-correlational* ang disenyong ginamit sa pag-aaral at ito ay kinasangkutan ng 204 na mga mag-aaral sa Baitang 9 na pinili gamit ang *probability sampling* na 95% *confidence level* at 5% *margin of error*. Gawang-gurong pagsusulit ang pangunahing instrumenting ginamit sa pag-aaral upang kalapin ang datos. Ang pagsusulit para sa antas ng kasanayan sa bokabularyo ay ibinatay sa pananaliksik ni Saraos (2021) habang ang pagsusulit para sa antas ng pag-unawa ay hinalaw mula sa pananaliksik ni Velasco (2022). Ang pagsusuri sa antas ng kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa ay ibinatay sa mga panuntunan ng *Philippine Informal Reading Inventory* (Phil-IRI) 2018 kit. Ginagamit ito ng Kagawaran ng Edukasyon upang tayahin ang kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral. Makalipas makakuha ng permit sa kinauukulan, personal na pinamunuan ng mananaliksik ang pagsasagawa ng pagsusulit. Ang mga datos ay naiproseso gamit ang Statistical Package for Social Science (SPSS) research. Ginamit ang *mean score* upang ilarawan at tukuyin ang kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral. Bukod pa rito, ginamit ang Kendall tau b para naman sa pagsusuri sa ugnayan ng dalawang baryabol.

mag-aaral ay nasa antas na *frustration*. Maging ang kabuuang performans ng mga mag-aaral ay nasa antas din ng *frustration* o pagkabigo. Nangangahulugan ito na ang mga respondent ay

nagtamo ng marka sa pagsusulit na gawang-guro na 58 o mas mababa pa. Ang mga mag-aaral sa ganitong antas ay walang kakayahang bigyan ng kahulugan ang mga salita o bokabularyong nababasa sa mga akademiko at pampanitikang teksto. Ang mga mag-aaral sa antas ding ito ay nangangailangan ng agarang interbensiyon upang maitaas ang kasanayan sa pagbibigay-kahulugan sa mga bokabularyong nababasa.

Makikita pa rin sa talahanayan na mayroon namang 75 na respondent o 36.76 bahagdan mula sa kabuuang bilang ng mga mag-aaral ang kabilang sa antas na "Instructional Level". Ang mga mag-aaral na nasa antas na ito ay mayroong kabuuang marka mula sa pagsusulit na gawang-guro mula 759 hanggang 79. Sa ganitong sitwasyon, ang mga mag-aaral ay mayroong tiwala sa sarili at kakayahang kilalanin at bigyan ng kahulugan ang mga bokabularyong nababasa mula sa mga teksto lalo kung ginagabayan sila ng kani-kanilang mga guro.

Ang pag-aaral ay kinasangkutan naman ng mga 33 mag-aaral na kabilang sa antas na "Independent". Binubuo nila ang 16.18 bahagdan mula sa kabuuang bilang mga respondent. Itinuturing ang antas na ito bilang pinakamataas na antas. Sa ganitong sitwasyon, ang mga mag-aaral ay may tiwala sa sarili at may kakayahang bigyang-kahulugan ang mga salitang nababasa mula teksto- mahihirap man ito o nagtataglay ng mga simpleng kahulugan. Nakapagbibigay din sila ng angkop at wastong mga kahulugan sa salitang binabasa may gabay man o wala mula sa kanilang mga guro.

Sinusuportahan ng pag-aaral na ito ang mga naging tuklas ni Saraos (2021) ukol sa lawak ng bokabularyo ng mga mag-aaral sa Filipino. Sa kanyang pag-aaral, natuklasan niyang kung hindi mababa ay napakababa ang kasanayan ng mga mag-aaral na magbigay ng angkop na kahulugan sa mga terminong kanilang nababasa. Halos katulad din ng pag-aaral na ito ang resulta ng pananaliksik ninan Santillan at Daenos (2020). Sa kanilang pananaliksik, natuklasan na bagaman mataas ang paniniwala ng mga mag-aaral sa Senior High School na sila ay mahusay sa pagbibigay ng kahulugan sa mga terminong nababasa, kabaliktaran naman ito ng kanilang aktuwal na kasanayan na malayong mas mababa kaysa sa kanilang paniniwala.

Sinasalungat ng pag-aaral na ito ang resulta ng pananaliksik nina Misuari-Adburasul (2023) na nagsasabing mahusay ang mga mag-aaral sa usapin ng kasanayan sa bokabularyo dahil mataas ang kanilang kakayahan na bigyan ng kahulugan ang mga terminong nababasa sa mga teksto. Bukod pa rito, salungat din ang resulta ng pag-aaral na ito sa pananaliksik ni Mercado (2020). Sa kanyang pananaliksik, lumilitaw na ang mga mag-aaral sa kursong edukasyon ay may katamtamang husay sa pagbibigay kahulugan sa mga bokabularyo. Ayon sa kanyang pag-aaral sapat na ang kakayahang ito upang makaunawa at magkaroon ng makabuluhang interaksyon kung nababasa ng nobela para sa kanilang edad, nanonood ng pelikula o kaya naman ay nakikipagtalastasan sa kanilang mga kaibigan at kaklase.

Talahanayan 2. Antas ng Pag-unawa ng mga Mag-aaral batay sa mga Dimensiyon sa Pagbasa.

Dimensiyon ng Pagbasa	Antas	Deskripsiyun
1. Pag-unawang Literal	80.61	Independent
2. Pag-unawang Intepretasyon	71.46	Instructional
3. Pag-unawang Kritikal	65.21	Instructional
4. Aplikasyon	77.18	Instructional
5. Pagpapahalaga	69.83	Instructional
<i>Mean Score</i>	72.86	<i>Instructional</i>

Ang Talahanayan 2 ay nagpapakita sa antas ng pag-unawa ang mga mag-aaral batay sa limang (5) dimensiyon sa pagbasa. Makikita mula sa talahanayan na sa kasanayan sa pag-unawang literal ay maituturing ang mga mag-aaral bilang "Independent" batay sa resulta ng gawang-gurong pagsusulit. Nagtamo sila ng kabuuang marka na 80.61. Ang pag-unawang literal ay tumutukoy sa kakayahan ng mga mag-aaral na alalahanin ang mga impormasyong tahasang binabanggit sa tekstong binasa. Sa ganitong sitwasyon, masasabing ang mga mag-aaral ay mayroong tiwala sa sariling kaya nilang maalala ang mga tiyak na impormasyong kanilang nabasa may gabay man o wala mula sa kanilang guro.

Makikita pa mula sa talahanayan na batay sa tinuos na markang 71.46, ang mga mag-aaral na nasa antas na "Instructional" sa dimensiyon ng pag-unawang interpretasyon. Sa dimensiyong ito, ang mga mag-aaral ay inaasang magkaroon ng ganap na pag-unawa sa kaisipan ng awtor kalakip ang iba pang karagdagang kahulugan tulad ng malalim na pagpapakahulugan, implikasyon at pagkilala sa tunay na hangarin ng awtor sa kanyang sulatin. Dagdag pa, dahil sila ay nasa lebel na independent, nagagawa nila ang kasanayang ito nang may tiwala sa sarili sa gabay ng kanilang guro.

Ang dimensiyon sa pagbasa na pag-unawang kritikal ay tumutukoy naman sa kakayahan ng mag-aaral na sumagot sa mga tanong na bakit at paano. Tumutukoy din ito sa kakayahan ng tagabasa na pag-ugnayin ang mga pangyayari sa teksto upang

maunawaan ang sanhi at bunga ng mga pangyayari. Batay sa resulta ng tinuos na marka ng mga respondent na 65.21, masasabing ang mga ito ay nasa antas na "Instructional". Nangangahulugan ito na sa pamamagitan ng gabay ng guro ay mayroong kakayahan ang mga mag-aaral na magkaroon ng ganap na pag-unawa sa masasalimoot na konseptong nasa teksto kabilang ang pag-uugnay-ugnay sa sanhi at bunga ng mga pangyayari sa teksto.

Ang dimensiyon naman ng aplikasyon ay tumutukoy sa kakayahan ng mambabasa na pagsanibin ang mga kaisipang nabasa at naunawaan at mga karanasan upang makalikha ng mga bagong pananaw o pilosopiyang magagamit sa pang-araw-araw na pakikipamuhay. Makikita mula sa talahanayan na ang mga respondent ay nasa antas na "Instructional" dahil sa tinuos na mark ana 77.18. Nangangahulugan ito na sa tulong ng guro ay magkakaroon ng kakayahan ang mga mag-aaral na iugnay ng mag-aaral sa kanilang tunay na buhay ang mga impormasyon at aral na nabasa mula sa teksto.

Nasa antas din na "Instructional" ang dimensiyong pagpapahalaga ng mga respondent. Nakabatay ito sa kanilang marka na 69.83. Ang dimensiyong pagpapahalaga ay tumutukoy ito sa paglikha o pagbubuo ng sariling kaisipan o pananaw batay

sa mga kaisipan, kasanayan at kawilihang natamo sa binasang teksto. Lumilitaw sa lebel na ito ang paghanga sa kasiningan at kagandahan ng teksto. Magagawa ito sa pamamagitan ng pagbabago sa ilang elemento ng teksto gaya ng pamagat, karakter, panimula, wakas at iba pa. Sa resulta ng pag-aaral, masasabing ang mga mag-aaral, sa pamamagitan ng gabay ng kanilang guro, ay may kakayahang bumuo ng mga pansariling pananaw at pilosopiya sa buhay batay na rin sa mga natamong kaisipan at kawilihan sa tekstong binasa.

Pinatutunayan ng resulta ng pag-aaral na ito na sadyang mahihina ang mga mag-aaral na Pilipino sa pagbasa. Sa mga naunang pag-aaral nina Macadangdang (2020), Pasenos (2020), Isaguirre (2019), Bagaoisan (2019) at Andres (2019) ay litaw na litaw ang katotohanan na bagaman mahusay ang mga mag-aaral na makaalala ng mga impormasyong direktang nakasulat sa tekstong binasa, kapos ang kakayahan ng mga ito na tugunan ang kasanayang may kinalaman sa pagsusuri sa kawastuhan at kabuuang mensahe ng tekstong binabasa. Dahil sa mga tuklas na ito, malawakan din ang panawagan na bumuo ng mga interbensiyong makatutulong sa pagpapaunlad sa antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa anomang antas ng edukasyon.

Talahanayan 3. Relasyon sa Pagitan ng Antas ng Pag-unawa at Kasanayan sa Bokabularyo ng mga mag-aaral sa Filipino

Antas ng Pag-unawa	Kasanayan sa Bokabularyo	
	Corr.	Sig.
1. Pag-unawang Literal	0.39*	0.000
2. Pag-unawang Intepretasyon	0.28*	0.000
3. Pag-unawang Kritikal	0.23*	0.001
4. Aplikasyon	0.23*	0.001
5. Pagpapahalaga	0.17*	0.017

* - Significant

Ipinakikita sa Talahayan 3 ang relasyon sa pagitan ng antas ng pag-unawa batay sa limang (5) dimensiyon sa pagbasa at ang kasanayan sa bokabularyo ng mga respondent. Mula sa talahanayan ay makikita ang makabuluhan at positibong ugnayan sa pagitan ng antas ng pag-unawa at kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral. Nakabatay ito sa tinuos na *correlational value* mula 0.17 hanggang 0.39 at *significance level* na hindi tataas sa 0.017. Dahil dito, pinawawalang-bisa ng pananaliksik na ito ang *null hypothesis* ng pag-aaral na nagsasabing walang makabuluhang ugnayan sa pagitan ng antas ng pag-unawa at kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral.

Mula sa resulta ng pag-aaral ay mahihinuha na mayroong mataas na posibilidad na ang pagpapaunlad sa kasanayan sa bokabularyo o ang pagbibigay ng kahulugan sa mga terminong mababasa sa teksto ay makatutulong nang malaki upang mapaunlad ang kasanayan ng mga mag-aaral na alalahanin ang mga

impormasyong direktang nakasulat sa teksto at ang pagkakaroon ng ganap na pag-unawa sa mensahe ng teksto sa pamamagitan ng pag-uugnay sa iba't ibang bahagi at pangyayari sa teksto. Dagdag pa rito, ang pagpapaunlad sa kasanayan sa pagbibigay ng kahulugan sa mga terminong mababasa sa teksto ay mayroong malaking posibilidad na makatutulong upang mapaunlad ang kasanayan ng mga mag-aaral na suriin ang impormasyong nababasa, iugnay ito sa tunay na mga pangyayari, pagbubuo ng mga kaugnay na pilosopiya, prinsipsyo at pagkilala sa tekstong binasa bilang likhang-sining.

Makabuluhan ang kasanayan sa pagpapakahulugan ng mga bokabularyo sa kabuuan ng antas ng pag-unawa at komprehensiyon ng mga mag-aaral. Pinatatatag ng kasalukuyang pag-aaral ang mga naunang pananaliksik na nagpapakitang ang kasanayan sa bokabularyo ay nakatutulong upang paunlarin ang kasanayan sa pag-unawa sa tekstong binabasa.

Sa mga nagdaang eksperimental na pag-aaral ay lumilitaw at napatutunayang ang mga mag-aaral na mayroong mas mataas na kasanayan sa pagbibigay-kahulugan sa mga terminong nababasa sa paligid, o sa mga teksto ay mayroong mataas na impluwensiya sa antas ng pag-unawa o komprehensiyon ng mga tagabasa (Misuari-Abdurasul, 2023; Gultiano, 2022; Dong, *et al.*, 2020; Santillan at Daenos, 2020; Carranza *et al.*, 2015).

Sa mga korelasyunal naman na pananaliksik ay natuklasan nila na bukod sa iba't ibang sosyo-demograpiko at sosyo-ekonomikong mga salik na nakaapekto at may posibleng ugnayan sa debelopment ng pag-unawa o komprehensiyon ng mga mag-aaral sa elementarya, sekundarya at kolehiyo, ang kakayahan ng mga mag-aaral na bigyan ang iba't ibang termino ng angkop na kahulugan gamit ang iba't ibang estratehiya ay mayroong direktang ugnayan sa pag-unlad ng komprehensiyon ng mga mag-aaral. Ibig sabihin nito, habang tumataas ang kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral ay tumataas din ang antas ng kanilang pag-unawa (Vacalares, *et al.*, 2023; Caraig at Quimbo, 2022; Saraos, 2021; Tomas, *et al.*, 2021; Mercado, 2020).

KONGKLUSYON

Batay sa naging resulta ng pag-aaral, ang sumusunod na kongklusyon ang nabuo:

1. Napatunayan sa pananaliksik na ang lebel ng kasanayan sa bokabularyo ng mga respondent ay nasa antas na *frustration* o pagkabigo. Nangangahulugan ito na lubhang nahihirapan ang mga mag-aaral na bigyang-kahulugan ang mga terminong nababasa nila sa teksto, ang mga ito man ay simple o may komplikadong kahulugan.
2. Ang mga respondent ay nasa antas na *instructional* sa antas ng pag-unawa na nangangahulugan na may kakayan silang unawain ang mensahe ng teksto ang masuri ang mahahalaga nitong impormasyon tungo sa pag-unawa, paggamit sa mga ito sa totoong buhay, paglikha ng mga prinsipyo batay sa teksto at iba pa.
3. Natuklasan sa pananaliksik na ito na may sapat na ebidensiyang estadistika upang patunayan na mayroong makabuluhan at direktang ugnayan ang antas ng kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa Filipino. Nangangahulugan ito na habang tumataas ang kasanayan ng mga mag-aaral na bigyan kahulugan ang mga termino sa tekstong binabasa ay tumataas din ang kanilang kasanayan na unawain ang nilalaman ng tekstong binabasa.

REKOMENDASYON

Batay sa mga naging resulta ng pag-aaral, ang sumusunod na mga mungkahi ang nabuo:

1. Sa mga mag-aaral, iminumungkahi na ipagpatuloy ang sigasig sa pagbabasa upang matuloy na mapaunlad ang kasanayan sa bokabularyo at antas ng pag-unawa.
2. Para sa pamunuan ng mga paaralan at guro sa Filipino, iminumungkahi ang pagkakaroon ng agarang interbensiyon upang mapaunlad ang kasanayan sa bokabularyo ng mga mag-aaral. Maaaring magkaroon ng iba't ibang pormal na di-

pormal na mga gawain o programa tulad ng *drills*, paghahanda ng mga personal na sanggunian ng mga termino, pagtuturo ng iba't ibang estratehiya sa pagpapakahulugan at iba pa.

3. Para sa pamunuan ng paaralan, hinihikayat na maglaan ng panahon, seminar o pondo para sa pagsasanay ng mga guro na nakapokus sa mga makabagong estilo at pamaraan ng pagtuturo na makatutulong sa pagpapaunlad ng mga kasanayan sa bokabularyo, kasanayan sa pagbasa at antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral.
4. Para sa mga susunod na mananaliksik, iminumungkahi magsagawa ng iba pang mga katulad na pananaliksik upang makabuo ng mas mapananaligang kongklusyon. Bukod pa rito, maaari ring magpokus sa iba pang baryabol tulad ng interes at kultura sa pagbabasa, mga paniniwala at praktika sa pagbabasa ng mga mag-aaral, guro at mga magulang.

SANGGUNIAN

1. Adigue, Andrea P. (2023). Kontekstuwal na Pagsusuri sa mga Kuwentong Pambata: Tuon ang Kuwentong Pangkalikasan. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research*, Vol. 9, Issue 2, pp. 113 – 122.
2. Andres, Gilmar A. (2019). *Efficacy of Vocabulary Size and Vocabulary Depth on Read-ing in ESL Context Among Senior High School Students of Dabubu High School, San Agustin, Isabela*. Di-Nalathalang Tesis sa Isabela State University.
3. Badayos, Paquito B., *et al.* 2016. *Masining na Pagpapahayag (Aklat sa Filipino 3- Antas Tersyarya)*. Potreto, Malabon City: Mutya Publishing House, Inc.
4. Bagaoisan, Rubylyn R. (2019). *Antas ng Pag-unawang Pampanitikan ng mga Mag-aaral sa Isabela State University-Echague, Isabela*. Di-Nalathalang Tesis mula sa Isabela State University, Echague, Isabela.
5. Bartolome, R. (2017). *Kasanayan sa Pagbasa ng mga Senior High School sa Distrito ng Jones at San Agustin*. Di-Nalimbag na Tesis. Isabela State University.
6. Caraig, Renelle V. & Quimbo, Maria Ana T. (2022). *Assessing Reading Comprehension Difficulties in Core Science Subjects of Senior High School Students in a Private Schools in Calamba City, Philippines*. *International Journal of Curriculum and Instruction*, Vol. 14, No. 3, pp. 1983 – 2010.
7. Carranza, Esperanza F.; Manga, Anabell A.; Dio, Ryan V.; Jamora, Michael John A.; & Romero, Fe S. (2015). *Vocabulary Learning and Strategies Used by Teacher Education Students*. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, Vol. 3, No. 2, pp. 49 – 55.
8. Dominador, Pasenos Jr. D. (2020). *Kasanayan sa Pagbasa at Akademikong Performans ng mga Mag-aaral sa Ikapitong Baitang sa Palanan, Isabela*. Di-Nalathalang Tesis mula sa Isabela State University, Echague, Isabela.
9. Dong, Yang; Tang, Yi; Chow, Bonnie Wing-Yin; & Dong, Wei-Yang. (2020). *Contribution of Vocabulary Knowledge to Reading Comprehension among Chinese Students: A Meta-Analysis*. *Frontiers in Psychology*, Vol. 11, pp. 1 – 15.
10. Gultiano, Shelou O. (2022). *Reading Comprehension in English Subject among Grade 4 Students in Carmen Elementary School*. *International Journal of Advanced*

Research and Innovative Ideas in Education, Vol. 8, Issue 6, pp. 375 – 390.

11. Guzman, Rodel B., et al. (2015). *Komunikasyon sa Akademikong Filipino*. Plaridel, Bulacan: St. Andrew's Publishing House, Inc.
12. Isaguirre, Sweetzel T. (2019). *The Effect of Vocabulary Size and Vocabulary Depth on Reading in ESL Context among the Students of Isabela State University*, Echague, Isabela. Di-Nalathalang Tesis sa Isabela State University.
13. Macadangdang, Sherlyn B. (2020). *Kakayahan sa Pag-unawang Pampanitikan at Performans sa Asignaturang Filipino ng mga Mag-aaral sa Ikasampung Baitang sa Angadanan East District*. Di-Nalathalang Tesis mula sa Isabela State University, Echague, Isabela.
14. Mercado, Princess Dianne Y. (2020). *Vocabulary Learning Strategies and Knowledge of 1st Year BSED Major in English Students: A Correlation*. *International Journal of Social Science and Humanities Research*, Vol. 8, Issue 4, pp. 349 – 358.
15. Misuari-Abdurasul, Sar-Ana M. (2023). *Vocabulary Proficiency: Its Influence on Reading Comprehension Skills among Students in Selected Secondary Schools in Isabela, Basilan*. *International Journal of Management Studies and Social Science Research*, Vol. 5, Issue 3, pp. 382 – 395.
16. Perez, H. (2019). *Pagpapaunlad sa Kakayahan sa Maunawang Pagbasa ng mga Mag-aaral sa grade 8 sa pamamagitan ng Estratehiyang Sama-samang Pagkatuto*. <https://depedro1.com/wp-content/uploads/2019/02/Herbert-Perez.pdf>
17. San Juan, R. (2019). *DepEd Welcomes PISA Results, Recognizes "Gaps" in Education Quality*. <https://www.philstar.com/headlines/2019/12/04/1974229/dep-ed-welcomes-pisa-results-recognizes-gaps-education-quality>
18. Santillan, Jennifer P. & Daenos, Richard G. (2020). *Vocabulary Knowledge and Learning Strategies of Senior High School Students*. *Universal Journal of Educational Research*, Vol. 8, No. 6, pp. 2474 – 2484.
19. Saraos, P. (2021). *Kasanayan sa Bokabularyo, Antas ng Pag-unawa at Akademikong Performans ng mga Mag-aaral sa Ikapitong Baitang ng Raniag High School*. Di-Nalimbag na Tesis. Isabela State University.
20. Tomas, Mary Jane L.; Villaros, Erleo T.; & Galman, Sheena Mai A. (2021). *The Perceived Challenges in Reading of Learners: Basis for School Reading Program*. *Open Journal of Social Sciences*, Vol. 9, No. 5, pp. 107 – 122.
21. Vacalares, Sophomore T.; Abilar, Rica Jane & Cata-ag, Erjhon. (2023). *Exploring the Nexus between Lexical Knowledge and Reading Comprehension of Tertiary Education Students*. *International Journal of Interdiscipline Research and Innovations*, Vol. 11, Issue 2, pp. 81 – 88.
22. Velasco, Maria Christina M. (2022). *Kasanayan at Antas ng Pag-unawa ng mga Mag-aaral sa University of Perpetual Health, Cuayan City Isabela*. Di-Nalimbag na Tesis. Isabela State University.